

**[Rasmus Hansen.]**

Ejendomsbesidderne, naar der eksproprieres til Sanering. I vor Grundlovs § 80 er det som bekendt fastsat, at der ved Ekspropriering skal betales fuldstændig Erstatning, og i saa Henseende er dansk Retsopfattelse ikke forskellig fra den, der er raadende i andre Lande. Vi skiller os derimod ud fra andre Lande ved den hidtil anvendte Fortolkning af Begrebet „fuldstændig Erstatning“, og det nedsatte Udvalg af sagkyndige har herom i Betænkningen paa Side 52 fastslaaet, at Begrebet „fuldstændig Erstatning“ for en Ejendom navnlig ikke altid fortolkes som i Danmark som svarende til Værdien i Handel og Vandel. Ved Værdien i Handel og Vandel forstaas jo i Almindelighed Kapitaliseringen af, hvad en Ejendom kan indbringe i Leje paa det Tidspunkt, da den eksproprieres, og med denne Vurderingsmaade som Grundlag er der hidtil gennemført en meget begrænset Sanering af usunde Bydele. Det er imidlertid en meget dyr Metode, og skulde den anvendes i et betydeligt Omfang, vilde den paaføre Skatteyderne vældige og uoverkommelige Byrder for at faa tilvejebragt Tilstande, som sundhedsmæssigt og moralsk er forsvarlige. Et typisk og almindelig kendt Eksempel paa, hvor dyr den er, har man fra Københavns Kommunes Regulering og Sanering af Bebyggelsen paa Christianshavn. Man har her ladet ekspropriere hele den Række af Ejendomme, der laa paa den østlige Side af Havnen ud til Volden. En Beregning over, hvad det har kostet at ekspropriere disse Huse, og over, hvad Københavns Kommune kan faa for Grundene, naar de sælges, har vist, at det offentliges Nettoudgift for denne meget begrænsede Sanering udgør 6 Mill. Kr.

Den Maade, hvorpaa den fuldstændige Erstatning fastsættes og Grundlovens Bud overholdes, er derfor afgørende for det Omfang, Saneringen af usunde Bydele kan faa, og der er jo nok at tage fat paa, ikke alene her i København, men i en Række Provinsbyer, i Aarhus, i Randers, i Vejle, i Kolding og andre Steder.

Der er i Problemet om Saneringen af usunde Bydele store Beskæftigelsesmuligheder, og jo større Pengemidler der kan stilles til Raadighed for denne Sanering, des større vil disse Beskæftigelsesmulig-

heder blive, og jeg for mit Vedkommende nærer ikke nogen Tvivl om, at det vil blive overordentlig populære Beskæftigelsesmuligheder.

I Frankrig har man en Erstatningsberegning, som af og til er blevet diskuteret her i Landet; den gaar ud paa, at Ekspropriationssummen, naar usunde Bydele saneres, skal ansættes til en Ejendomsværdi i Handel og Vandel med Fradrag af det Beløb, der vilde medgaa til at bringe Ejendommen i forsvarlig Stand. Men alligevel synes man at være naaet op paa saadanne Ekspropriationsudgifter, at de blev den væsentligste Aarsag til, at egentlige Saneringer ikke er gennemført. I Holland og i England derimod, hvor der kondemneres, før der eksproprieres, har man undgaaet, at Ekspropriationsudgifterne blev en uforholdsmæssig stor Part af Saneringsudgifterne.

I det foreliggende Forslag gives der jo nu ogsaa Adgang til Kondemnering før Ekspropriering, og det er givet, at det offentlige herved faar et Middel, som dels kan dæmpe Lysten til den nuværende modbydelige Spekulation i gamle og elendige Ejendomme paa de allerfattigstes Bekostning, dels kan tvinge saneringsmodne Ejendomme ned i Værdi i Handel og Vandel, og jeg nærer ikke Tvivl om, at dette i Almindelighed vil blive anset for Retfærdighed. Men et nyt Princip er det jo i og for sig ikke; man har allerede nu Mulighed for at forbyde, at sundhedsfarlige Lejligheder benyttes til Boliger for Mennesker, og de Erstatningsregler, som det nedsatte Udvalg har anbefalet, og som den højtærede Indenrigsminister har tiltraadt, kan ikke siges at være særlig vidtgaende. Saneringsudvalget er gaaet imod, at der i eksproprierede og saneringsmodne Ejendommens Værdi i Handel og Vandel skal fradrages de Beløb, der antages at maatte medgaa til Ejendommens fuldstændige Istandsættelse, fordi dette vilde medføre, at Ejendommens Værdi, navnlig for meget gamle Ejendommens Vedkommende, vil nærme sig Grundværdien. Saneringsudvalget betvivler nemlig, at en saadan Fremgangsmaade vilde blive betragtet som forenelig med Grundlovens § 80, saaledes som det heri anvendte Udtryk „fuldstændig Erstatning“ fortolkes i Praksis, altsaa den Praksis eller, om man